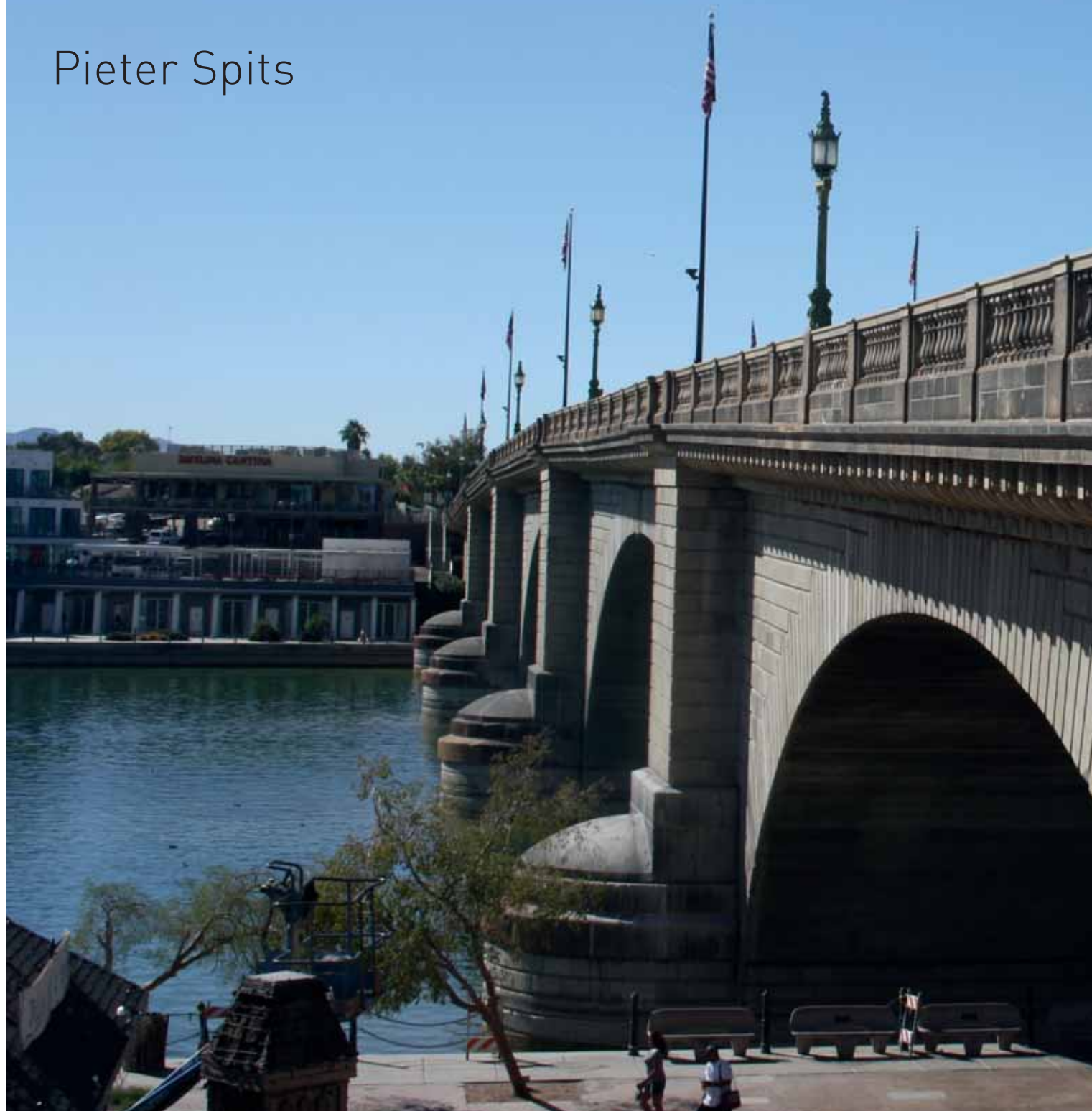

FAMOUS FOLLY

Pieter Spits

LONDON BRIDGE HERBOUWD IN DE VERENIGDE STATEN

De London Bridge is één van de bekendste bruggen over de Theems in Londen en geldt als de oudste rivierovergang in de stad. Er hebben in de loop der tijd verschillende bruggen op deze plaats gelegen en tussen 1824 en 1831 werd een sierlijke vaste boogbrug gebouwd die vanwege het toenemende verkeer begin 20e eeuw werd verbreed. Maar ook die brug voldeed na verloop van jaren niet meer qua capaciteit en in 1968 werd deze verkocht aan een rijke Amerikaanse ondernemer. De brug werd afgebroken en de originele bekledingselementen werden vervoerd naar de Verenigde Staten. In het stadje Lake Havasu City werd de brug 'herbouwd' en is een toeristische attractie bij uitstek.

EEN NIEUWE STAD, EEN OUDE BRUG

In de Amerikaanse staat Arizona werd in de jaren dertig van de vorige eeuw Lake Havasu aangelegd, een stuwmeer van de

DE COLORADO RIVIER MET ZIJN ZIJRIVIEREN IS DE BELANGRIJKSTE WATERBRON VAN HET WOESTIJNACHTIGE DEEL VAN HET ZUIDWESTEN VAN DE VERENIGDE STATEN

Zijaanzicht met de vijf overspanningen

Colorado Rivier. Het meer moest de zoetwatervoorziening in dit gebied verbeteren. De Colorado Rivier met zijn zijrivieren is de belangrijkste waterbron van het woestijnachtige deel van het zuidwesten van de Verenigde Staten. De staten die – bij gebrek aan voldoende (regen)water – het meest hiervan profiteren zijn New Mexico,

Arizona, Nevada en California. Om optimaal gebruik te maken van deze waterbron en de verdeling van het water tussen de staten in goede banen te leiden, kwamen in de Colorado Rivier enkele dammen waarvan de Hoover Dam en de Parker Dam de bekendste zijn. De dammen fungeren tevens als waterkrachtcentrales. Na de bouw van de

Parkerdam (rond 1935) ontstond het stuwmeer Lake Havasu. Toen in de jaren vijftig de McCulloch kettingzagenfabriek in Los Angeles moest wijken voor de aanleg van een internationaal vliegveld, besloot de eigenaar, Robert P. McCulloch, zijn nieuwe fabriek bij Lake Havasu te vestigen en daar tevens een

nieuwe stad te stichten, Lake Havasu City. De kettingzaagfabrikant was een persoonlijke vriend van de destijds zittende Amerikaanse president Dwight D. Eisenhower en deze relatie zal zeker van belang zijn geweest voor de realisatie van zijn ambitieuze plannen. McCulloch was tevens chairman van de McCulloch Oil Corporation. Vanaf 1958 kocht hij in twee fasen 26 vierkante mijl woestijngrond. Dit grondgebied grenst aan Lake Havasu, gelegen in de staat Arizona.

De bouw van Lake Havasu City begon in 1960 en de stad had in 1970 al 4.100 inwoners. In 2013 was het aantal tot 53.000 gegroeid. Met de verplaatsing van McCullochs (kettingzaag)fabriek werd in 1964 begonnen. McCulloch bracht het gebied dat gedeeltelijk als een schiereiland in het water lag, tot ontwikkeling. Op voorspraak van zijn projectontwikkelaar Robert Plumer, kocht hij de afgedankte London Bridge met de bedoeling er een toeristische attractie van te maken, een soort famous folly als aandenken aan de oorspronkelijke brug over de Theems. Verder wilde hij het schiereiland, Pittsburg Point, losmaken van het vaste land en het zo

ontstane kanaal een brugverbinding geven. De reden om het kanaal aan te leggen had ook te maken met de waterkwaliteit in het meer. Naast het schiereiland was een grote zone stilstaand water ontstaan die mede door de hoge omgevingstemperatuur stilaan vervuild was geraakt. Omdat water uit Lake Havasu ook voor drinkwater werd gebruikt, moest dit probleem worden opgelost. Het kanaal zorgt voor een natuurlijke stroming in de desbetreffende zone van het meer.

LONDON HISTORY

De eerste brug tussen de huidige wijken City of London en Southwark op de zuidoever van de Theems, stamde uit de Romeinse tijd. Rond het jaar 50 werd een houten brug over de rivier gebouwd. Na het vertrek van de Romeinen raakte de brug in verval, maar werd hersteld en in de loop van de tijd aangepast of vernieuwd. In 1014 werd de brug in brand gestoken in een poging een aanval van de Deense koning Sven Vorkbaard af te slaan. Weer herhaalde de geschiedenis zich, herstel en nieuwbouw, tot omstreeks 1200 met de bouw van een stenen brug werd begonnen. Die brug had 19 bogen met aan

de zuidzijde een ophaalbrug. De smalle doorgangen belemmerden de scheepvaart en rond de pijlers ontstonden gevaarlijke stromingen. Na een roemrucht bestaan werd begin 1800 besloten een nieuwe brug te bouwen. De door de Schotse ingenieur John Rennie ontworpen sierlijke boogbrug die in 1831 in gebruik werd genomen, telde vijf overspanningen. Bijna een eeuw later werd de brug verbreed om aan het groeiende verkeer tegemoet te komen en verkeersopstoppingen van de binnenstad op te lossen. De fundering was echter niet tegen deze extra belastingen bestand en zo naderde het eind van de technische levensduur van deze brug over de Londense Theems. Het betekende echter niet het einde van de brug.

HERBOUW IN DE USA

McCulloch kocht de London Bridge, althans de granieten bekledingselementen, voor een bedrag van 2.460.000 dollar. Deze brugelementen werden in delen uit elkaar gehaald en keurig gecodeerd voor exacte herbouw in Lake Havasu City in de USA. Het ging dus niet om de hele brug, maar om de

ONE BRIDGE TO FAR?

Boze tongen beweren dat Robert McCulloch in de veronderstelling verkeerde dat hij de Tower Bridge had gekocht. Dat is nogal een verschil! Zo schijnt hij bij de openingsceremonie de opmerking te hebben gemaakt: "When we unpacked the bridge on arrival, we were surprised the towers were missing".

Altijd mooi weer

Verkeer op de brug (drie rijstroken)

zichtbare brugbekleding, de lantaarns op het dek en andere beeldbepalende ornamenten. De opbrengst van de verkochte brug werd gebruikt voor gedeeltelijke financiering van de huidige London Bridge die tussen 1967 en 1972 werd gebouwd. Het is een gewapend-betonconstructie die drie overspanningen telt.

Voor het transport van de bekledingselementen werd een nieuw Noors vrachtschip ingeschakeld dat anders in ballast naar de Verenigde Staten had moeten varen. Niet alleen dit schip, de *Fossum*, werd ingezet, ook andere schepen hebben brugdelen vervoerd. De tocht liep via het Panamakanaal naar Long Beach in Californië, vanwaar de

brugdelen over land naar Lake Havasu City werden vervoerd, een afstand van circa 500 km.

Het schiereiland Pittsburgh Point had eerder dienst gedaan als landingsstrip voor militaire vliegtuigen. Na de aankoop bracht McCulloch het gebied in ontwikkeling en hij deed dat met verve. Bij het te graven scheidingskanaal tussen Pittsburgh Point en de stad zag hij zijn kans schoon voor herbouw van de London Bridge. De brug werd in den droge gebouwd, met hetzelfde aantal overspanningen (vijf) als het oorspronkelijke exemplaar. De brug is 280 meter lang en de grootste overspanning meet 45,6 meter.

Over de constructie van de brug kunnen we kort zijn; het is een traditionele gewapend-betonnen welfbrug. De bekleding is met grote zorgvuldigheid aangebracht en geeft de brug een historisch aanzien.

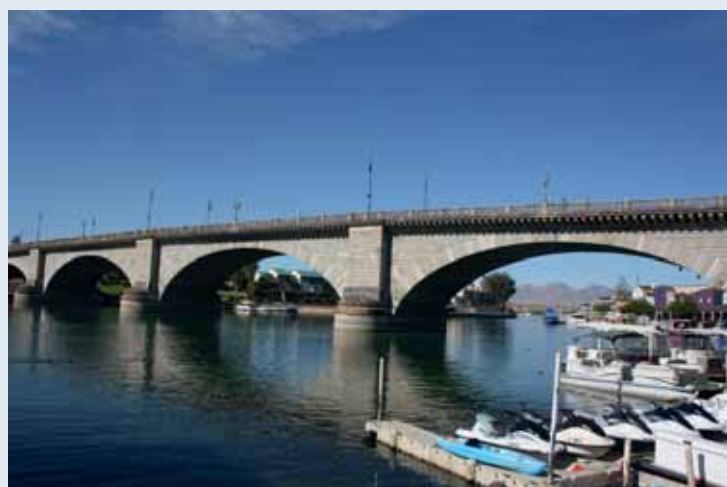
Nadat de brug was opgeleverd, werd het verbindingskanaal gegraven en daarmee kreeg de brug uiteindelijk zijn functie. Beeldbepalend voor de brug zijn de originele lantaarns en speciale aankledingselementen.

INFORMATIECENTRUM

Voor bezoekers van de London Bridge is in Lake Havasu City een informatiecentrum ingericht. Dit is ondergebracht in een nagebouwde Londense pub.

vervolg tekst pagina 23

London Bridge in een tropische omgeving

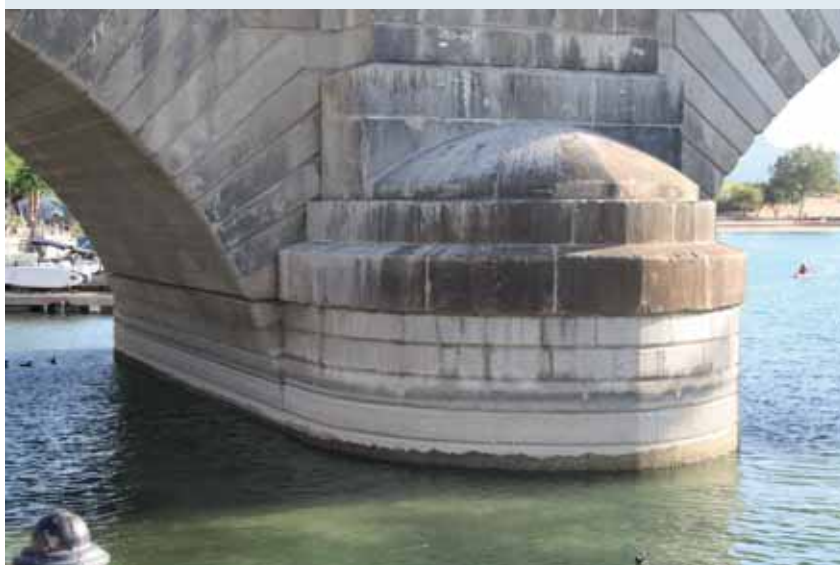

Vanaf het water

Lantaarn met rijke vormgeving van de voet

Vormgeving pijler

De brug is
280 meter lang
en de grootste
overspanning
meet 45,6 meter

Hier is het een en ander te zien over de geschiedenis van de London Bridge en zijn souvenirs te koop. De manager in het Visitor's Center is Jan Kassies uit Vroomshoop. Deze welbespraakte oud-Twentenaar werkt hier al twaalf jaar en verzorgt ook de rondleidingen over de brug. Voor de volledigheid: McCulloch overleed in 1977. Het jaar daarop werd Lake Havasu City officieel als 'city' erkend en in de overheidsregisters opgenomen.

WOORD VAN DANK

Rien en Jeannette van Felius hebben tijdens hun rondreis door Californië en Arizona in 2014 de London Bridge bezocht en zij zorgden voor de nodige documenten en illustraties.

Standbeeld McCulloch en Robert Plumer

Niet alle originele bekleedings-elementen van de London Bridge zijn gebruikt voor de nieuwe brug in Lake Havasu City. Eén van de granieten elementen is door de Engelse gemeente Amersham geschonken aan haar zustergemeente Amersfoort. Langs de Stadsring die het oude centrum omgeeft, staat het granieten brok met de gedenkplaat als openbaar monument.

